

శ్రీరస్తు

సత్యమస్తు. అవిష్కృతమస్తు

తొమ్మదన గోపాల శతకము.

— శ్రీ —

కృష్ణ కేశవ చిన్మ సూనందము
కుందగోవింద వై కుంతవాసుదేవ
నారాయణదేవదేవ యనంత
నరసింహవామన గరుడగమన

క్షీరాద్ధిశయన లక్ష్మీనాథ పుండరీకాక్ష హృషీకేశయాత్మ
గూఢ, మధుసూదన త్రివిక్రమజనార్దన పురాణలయ
కాస్తుభమణి భూషితాంగ

శంఖచక్రగదాఘట్ట సహితహస్త
పాహిమాందేవయని మిముక్తబ్రస్తుతింతు
భూరిమయవాస కోలంకపురనివాస
మదనగోపాల రాధికా హృదయలోల.

సీ. గురుతరగౌతమ గోత్రపవిత్రుండ ప్రభితవంకాయలపాటి
కులుఁడ, వెంకయమంత్ర సాధ్వీమణి కామనాంబాగర్భ
వార్ధిజైవాత్మకుండ, గుండువెంకటరామ కోవిదగురుదత్త

శుద్ధపంచాక్షరీసిద్ధి యుతుండ, సకలలక్షణలక్ష్య సాహితీని
పుణుండ శైవవైష్ణవసదాచార రతుండ

వైట్టాఖ్యుండ నే జగద్విదితముగను

శతక మొనగూరు త్వత్సమద్వితముగాఁగ || భూ.

సీ. దండంబుదోగ్దండ మండితకోదండ దండంబు భూరిప్రతా
పచండ, దండంబుపాలితార్తు స్తుత్యవేదండ దండంబుముని
వరదానశౌండ, దండంబుదండితా శతనిశాచరికాండ దం
డంబు వైరిరౌద్రప్రకాండ, దండంబు భక్త సంతాన మ
హోద్ధండ దండంబు బ్రహ్మాండధరపిచండ

దండమోపాపతిమిగ మారాండనీకు

యనుచు మ్రొక్కెదనను బోవుమయ్యవేగ || భూ.

సీ. శరణుజగత్కర్త శరణుజగద్భర్త శరణుజగద్ధర్త శరణు
శరణు, శరణుతాండవలీల శరణుపాండవపాల శరణుపండిత
భేల శరణుశరణు, శరణుశంకరపక్ష శరణుకింకరరక్ష శరణు
పంకరుహాక్ష శరణుశరణు, శరణుదయాసార శరణుజయా
ధార శరణునయాగార శరణుశరణు

శరణువారణ వారణశరణుశరణు

శరణుకారణ కారణశరణుశరణు || భూ.

సీ. వీరాయ గోపికాజారాయ రుక్మిణీదారాయ భవభయోత్తా
రణాయ, శూరాయ మునిజనాధారాయ కరుణాప్రచా
రాయ స్యాప్రచారణాయ, ధీరాయ వార్ధిగంభీరాయనద్గు
ణవారాయ దురితనివారణాయ, స్ఫూరాయ ధృతజగద్భా
రాయ ననసుకుమారాయ కృతశత్రు మారణాయ

తేనమాయంచువిను తించుధీరమతులు

సిద్ధసామ్రాజ్య లక్ష్మీచేఁజెలఁగుచుందు) ॥భూ.

సీ. ముసిడితుప్పలకు గొప్పలుద్రవ్వ నేటికి వట్టినూతికి యొరల్ గట్టనేల, గొడ్డునోతుకునొట్ట కొట్టుకాయంబేల మాసక మ్మకుపెటమాటదేల, అంధురాలికినిల్వ టద్దమేటికినవుం నకునకొయ్య రంపుచానయేల, దొంగముండకు వ్రో ద్యోగనిష్ఠలవేల జారకాంతకు సదాచారమేల

క్షుద్రగుణునకు నజ్జనగోష్ఠియేల

మోటకొయ్యకు మృదువైనమాటలేల ॥భూ

సీ. దురితాత్మునకు దేవ గురుపూజనంబేల కర్ణహీనులకు చౌక టులవేల, జ్వరరోగకృశులకు వారిచందనంబేల పరమలో భికిదానపటిమయేల, కర్మబాహ్యునకు గంగాన్నానమేటికి కామాంధునకు తపఃకాంక్షయేల, తిండిపోతుకునిత్య దేవ తార్చనలేల వెట్టివానికి సద్వివేకమేల

మూఢజనునకు సతతప్రమోదకరణ

సాధునజ్జనగోష్ఠి ప్రసంగమేల ॥భూ.

సీ. కుళ్లుతొత్తుకుగంధ కుసుమాగరులవేల గూదలంజకు జరీ రోకలేల, మొండికట్టకు ధర్మములుదెల్పఁగానేల నాటవా నికి నాట్యశోభలేల, అంధురాలికినయ నాంతపాండ్లలవేల బోసిదానికిని తాంబూలమేల, సలుగుదండకువతి భక్తి మార్గంబేల చెడాగుముండకు నీతిజెప్పనేల

మూఢజనునకు బహుతరామోదకారి

సరసకవితావిచిత్ర వైఖరులవేల ॥భూ.

సీ. గుడిగూల్చి యిటుకలకొట్టుగట్టిన వాఁడుచెట్టుకొట్టుటకు విక్షేపపడునె, తిన్నయింటికిఘాత పన్నజూచిన కూర్ముడ

న్యాయకృతికి భీతాత్ముడగునె, చెలులచుట్టంబుల చెరిపిన
 పాపాత్ముడొరుల మావగచింతనొండఁగలఁడె, తనవారల
 కుగీడు దలఁచిననిర్దయుండి తరభాధకు సంశయించఁగలఁడె
 తల్లిదండ్రులహింసించు దారుణుండు
 దుఃఖపడగలడే గురుదోహమునకు ॥భూ.

సీ. తల్లిచెవుల్ దెంచ దలఁచినమూఁగుండు బినతల్లిచెవి దెంచ
 భీతిపడునె, తండినిపస్తుంచితాడిన్నదుర్మతి యాఁకొన్నయ
 తిథుల కన్నమిడునె, తమ్ములపాలి విత్తమ్ముమింగుఖలుం
 డు వగధనంబుల కానపడకయున్నె, తనయులపట్ల మాఁగ్గు
 ర్యమూను దురాత్ముడన్య వైరమునోషమని తలఁచునె
 నమ్మవారినిజెరుచు దుగ్గయపరుండు
 యితరులనుబాగుజేయ నూహించగలఁడె ॥భూ.

సీ. పైతృకంబునరాత్రి భక్షించు చపలుండు యుపవాసములు
 నిష్కనుండగలడె, యిలువెడలంగతానలయుమాలుగుఁజోతు
 తీర్థయాత్రాసక్తిఁదిరుగఁగలడె, గ్రహణకాలమున మున్గని
 ముడుదనిశంబు వేడ్క పాత్రస్నాన విధికిజనునె, బాపడి
 కొకస్వయంపాక మివ్వనిలోభి నిత్యాన్ననత్రంబు నిలుపఁ
 • తనదుపెండ్లామునదిమి దీర్పనిజడుండు (గలఁడె
 దివిరిమరదండ్రఁ గోడండ్రఁదీర్పగల్గుడె ॥భూ.

సీ. పిడికెడుబిచ్చంబు బెట్టజాలనిదాతి యిష్టార్థసం సిద్ధులివ్వ
 గలడె, చేనిగట్టదాటలేని గుట్టమువై రిగిరి దుర్గములకు లం
 ఘించగలఁడె, యూరఁబంతిభీతి నొందిపారిన బంటు కాడి
 బెబ్బులుల తీటాడఁగలఁడె, కొలుచునారికిజీతములునొసం
 గనివొర యద్దులబిలిచి వెయ్యారులిడునె

బట్టుబాగడనినొక పూటబత్తెమిడని

యతినికృష్ణఁడునక్క తులంగఁగలఁడె ||భూ.

సీ. అప్పిచ్చియిమ్మనియమగునాతఁడధర్మద్రోగదోబ్బు నాతఁడు
తగవు పెద్ద, అడ్డుండి తప్పించు మనువాఁడుకతినుండు తం
టాలు బెట్టునాతండుసాధు, వెరువిచ్చియాడిగిన నరుఁడుదు
రాత్తుఁడు నమ్ముతుతిన్న వాఁడార్థవరుఁడు, దాచయిచ్చిన
సామ్ము దలఁచువాఁడవివేకి లేదుపొమ్మునువాఁడువేదవేత్త
యనుచుతీర్పులు చేసినయత్తిమూఁధు

లంతకన్నను గుణవంతులవనిలోన ||భూ.

సీ. తనదుదరిద్రత్వమునకు నేడ్వఁగ నేల యితరసంపద తాన
హించలేక, తనయాలు రంతుబోయినఁ గృశింపఁగ నేల తా
నన్యనతి పొందుమాన లేక, తనదుశత్రులసాధ్యులని చింత
వడ నేల యొరులమాపంగఁ దానుదుగలేక, తనపుత్రులవ
గుణులని మొత్తుకోనేల యొకరిబిడ్డలనీతి కోర్వ లేక

యెఱుగ నేరని మూఁధులకేమిజెప్ప

దీనికిఫలంబు మీఁదనుగానవచ్చు ||భూ.

సీ. తనతాతనిరతాన్న దాతయంచన నేలమనలామెయాశ్శంఠ
ముష్టియెత్త, తనతండ్రిగారు సద్రవత నిష్ఠుఁడన నేల తల్లి
బల్ జారవర్తనలుసేయ, తనదుభార్యను వరగుణవతియన నేల
కూతురుతలవంపు రీతిం కువ, తనవారలంత సద్ధరాత్ముల
ననేల చెల్లిళ్లచార్యముల్ సేయుచున్న

తానుతీర్చరినని యభిమానమేల

కొడుకుయొకమూలఁ దెరవాట్లుగొట్టుచున్న ||భూ.

సీ. అప్పుబుచ్చుకొనిలేదను మొండికొయ్యకుపత్రంబుచించుకో

భారమగునె. గురుజనద్రవ్యా పహరణశీలున కన్యధనము
హరింప సంతాపమగునె, తల్లిదండ్రులను బాధల బెట్టుకూర
చిత్తులగు బాంధవీడ దోషమగునె, పాలించుప్రభువు కపా
యమెందు దురాత్మునకుమిచ్చి ఘాతయన్యాయ మగునె

తనయువత్ని ని రమియించు దారుణునకు

పరసతీసంగమా న క్తిపాపమగునె || భూ. X

సీ. పుత్రిక కేనల్లఁబూనఁ బెట్టనిమామగా రల్లునగురత్న హార
మిడునె, పెరిమిటి కేకూడుఁ బెట్టనియిల్లాలు శ్రితబంధులకు
విందుసేయఁగలదె, తనతల్లిపల్లనెత్తప్పినమూర్ఖువీంతల్లి కూ
జ్జాశ్రితి మళ్లగలఁడె, తమ్ముల కే కీడు తలఁచెడి పాపాత్ముఁ
డొకరి బాగుకుచింత యుంచగలఁడె

యిట్టిదురాత్మగర్వదుల కెవరుచెప్పఁ

గలరుయమరాజు యొకఁడుదక్కంగజగతి || భూ.

సీ. తల్లినివేకుంచితమ్ములవిడఁదోలి అక్కచెల్లి శ సామ్రాజహ
రించి, బంధువులనుతృణ ప్రాయంబుగానెంచి యొరులమా
వఁగ మదినూహఁజేసి, తనకన్నఁదెలిసిన జనుఁడెవ్వఁడనికొ
వ్వి యించుకంతయు ధర్మమెఱుఁగకుండి, లోపలబహుమ
రాలోచనంబులుజేసి పెరికినితులు పెక్కుబలుగుచుండి

బుధులకొకకీడు సేయంగఁబూనఁజూచు

నిట్టిపురుషాధముని జన్మమెందుకొఱు భూ.

సీ. పరజనద్రవ్యా పహరణాన్వయమొక్కటి అన్యసతీసంగమాప్తి
యొకటి, పితృమాతృసద్భక్తి విముఖాన్వయమొక్కటి యాశ్రి
తజన పరిత్యాగమొకటి, నాధుస్సజ్జనబంధు జనదూష్యమొ
క్కటి స్వామినిందాపర భావమొకటి, వివిధపండితవర్గ

విద్యేవ మొక్కటి మిత్రభూత్యత్వ ప్రమేయ మొకటి

యిన్నియునుగల్గి వర్తింపుచున్నమోబ/

కొయ్యలకొకళ్లు తీర్పులుచెయ్యగలరె ||భూ.

సీ. తనవారుతలవంపు పనులుజేయసహించు పరులుజేసినతప్పు
పట్టజూచు, తనయింటిలోకాని సరికమ్మకొజూచు పొరి
గింటివని రవ్వపరుపడలఁచు, తనపుత్రిజారవర్తన మాటు
పడఁజేయు పరులబిడ్డలరంతు బయలఁబెట్టు, తనకుచెల్లిలి
దొంగ తనములోనసడంచు లాతివారైన హేళన మొందు

యిట్టిదుర్మార్గులకు యమపట్టామున

దీనికిఫలంబు తథ్యమైగానవచ్చు ||భూ.

సీ. వ్యాఘ్రంబులేళ్లజంపక మల్లిపోవునె పిల్లిమానునెకోడిపిల్లఁ
బట్ట, తోడేలుమేకలదునుమాడకుండునె పెనుఁబాముగప్ప
లదిసకయున్నె, కొంగచాపలను గళ్లుక్కునమింగకుండునె
డేగగువ్వలనుపీడింపకున్నె, దుంతగుఱ్ఱములను దొడఁగొట్ట
కయున్నె కాకిగోరలఁదన్ని కరువకున్నె

ఖలుఁడుసజ్జనులకుఁ గీడుదలఁసకున్నె

కూడదనియెందఱన్న నీక్షోణియందు ||భూ.

సీ. బాలుడంచును పోట్లపసరంబునసులునె గుడ్డివాఁడని కాట్ల
కుక్కజనునె, చూలింతరాలని తేలుమన్నించునె మునలిగో
వని కాకిమొక్కులిడునె, ఫలవృక్షమని గదల్చకపోవునె
గాడ్పు భూసురుండని పులిపూజలిడునె, పలుకుచిల్లని పిల్లి
దలఁచి యూరకయున్నె యీనుచేసని మల్లియెద్దు జనునె

ప్రజలబాధించు దుష్టవర్తనుడొకండు

సుజనునకుఁగీడు సేయంగఁజూడకున్నె భూ.

సీ. కంటిలోపల పెద్దకాయ గాచినలాగు కడుపులోపలబల్ల
బాడిమినట్లు, నరములపై గొప్పకురుపు బుట్టినమాడ్కి
పెడతలనొకకంటె పెరిగినట్లు, కాలిలోపలకొట్టు గట్టిగా
దిగినట్లు పొట్టలోపలశూల బాడిచినట్లు, మూత్రరంధ్ర
ములోన ముల్లునాటినయట్లు గూబలోపలపుద్వగొలికినట్లు
వెదుగుకొడుకొక్కరుడు బుట్టిచెడ్డహాని

వానితలిదండ్రులకు సే యువసుధయందు భూ.

సీ. పశ్చిమశత్రువుల శక్తిముదెంచు బోలేడు వీరలఁజంపంగ
పెద్దమొకము, యెదిరించువారి నదేరాయనఁగ లేడు బుధు
లమార్కొన పెద్దపొట్టిత్త, తన్నవచ్చినవారి దరిజేరఁ
గాలేడు సాధులపైకి విస్తారజలుఁడు, తనయిల్లుపుచ్చుకో
దలఁచువారికి మొక్కు పరులమాపఁగ బహూసాయవేత్త

హరిహరీయిట్టి సాసాత్ములవనిలోన

మన్నుచున్నారు యేమనివిన్నవెందు భూ.

సీ. వీరు పెద్దలటంచు వీరుబంధువులంచు వీరునజ్జనులంచు వీరు
గురువు, లంచునువీరు ధ గామవోత్తములంచు వీరుయోగ్యు
లటంచు వీరుసుకవు, లంచునువీరులావార్యు లంచునువీరు
విద్యానులంచును వీరుసద్విచారులంచు, వీరునదమలాత్ము
లటంచు వీరుపూజార్హ ప్రచారులంచు

యించుకంటెయు మదిలోఁదలంచఁబోడు

దుండగంబునపలుగాకి మొండికొయ్య భూ.

సీ. వులినిజంపగ నక్కపోతుగాసినలాగుజలధియీదఁగఁగుక్క
జరుగువగిది, గరుఁడుని గరువనీర్కట్టై పొంచినమాడ్కి
కొండవోయిఁగ గొట్టెకుకురుసేతి, దంతితోఁబెనగంగఁదుం

త త్తేయనమాస్మి నృవభమడ్డగఁ బిల్లియెగిరినట్లు, కాలనర్య
ముమింగకప్పచూచినరీతి దీపమార్పఁగయ్యఁగదిరుగుభాతి

ధరణి నధమాధముండొక్క నరుడుకొన్వ

గొప్పవారలతో యెదుర్కొనఁదలంచు భూ.

సీ. ధర్మరబువీసమంతయుఁదల్చగానాస్తి దానమన్నదికలలోన
నున్న. అధిపానమురవంతఁగానగవట్టినత్యవాక్యంబులేశం
బులిమి కాకుణ్యభావంబుగోరంతయునుకల్లశమదమానక్తి
కొంచెముహుళక్తి, స్నానసంధ్యాద్య నుష్ఠానకరత్రువిల్లశై
వనైట్లవభక్తి తోనజబ్బు

యట్టిమూఢులయట్టించినట్టి బహు

ననఁగవలెగాక వీండ్రొడిట్టనుఁబడేమి భూ.

సీ. అన్యపక్పతివాని కాధారభూతంబు దుర్బుద్ధివానికేదో
డునీడ, దారుణత్వమువాని తల్పపెకిరీటంబు పరదూషణము
వానిపంటచేను, అన్యాయవృత్తి వీడభ్యసించినవిద్య బం
ధునైరము వానిపట్టుకొమ్మ, ప్రాణిహంసాకర్మ వానినిత్య
జపంబు పాపశీలమువాని పాలినామ్మ

యనుచులోకులు తన్నొడుకొనుచునుండ

బ్రతుకుమనుజునికన్న గార్దభముమేలు, భూ.

సీ. మహిమోపకార ధర్మము వహించెడుగాని యసహాయశూ
రుడన్యపక్పతికి, సముచితస్మృతిశాస్త్ర చర్చ సేయఁడుగా
ని మూఢువాదములకు మొనరిచెయ్యి, పుణ్యకార్యారంభ
బుద్ధిగాంచఁడుగాని పాపకర్మకు మతిస్థాపకుండు, పరలోక
చింతింపఁడుగాని ప్రాణిహంసా కర్మయోగు నిష్ఠాగరిష్ఠుఁ

డనుచుభూజనుల్లిలు దన్నొడుకొనఁగ

నుండునునజుండు జీవన్ముక్తుండుగాఁడె భూ.

సీ. వృథుశౌర్యమున్నఁ జూపింపఁగావలె శత్రుసేనల పైకివేంచే
యునాఁడు, వృథవిద్యయున్న వాడింపఁగావలె మహారాజ
ధీర సభాంతరాళమానను, వరకవిద్వంబున్న బ్రకటింపవలె
దోహకాకి మూఁఖులదిట్టఁగాలహంతు, అమితధైర్యంబు
న్ననగుపింపవలె మహాఘనవిపదశే ప్రాప్తకాలమందు

నగువరచకున్న చచ్చుపినుఁగులుగాక

వీరులొకపూజ్యలా పృథివీస్థలమున భూ.

సీ. జారుడై దుష్టప్రచారఁడై పాపవిచారుడై బహుకురాచా
రుఁడగుచు, హీనుడై మూఁఖసంతానుడై త్యక్తాభిమా
నుడై నిరతాప్రమానుఁడగుచు, దుష్టుడై సజ్జనకష్టుడై
కోపసందఘ్టుడై నిజశులభప్రుఁడగుచు, కోరియై బంధు
విరోధియై బహుజనబానియై బుధమనో వ్యాధియగుచు

బరగుచున్నట్టి నిర్భాగ్యనరుఁడుతనదు

పాట్లయిక్కడయగునె యావయినిగాక భూ.

సీ. నేరినందలము పైకెక్కించినను క్రిందికురువడిఫుల్లెల కు
దుకకున్న, పిల్లిలిగడ్డియఁదెట్టి పూజించిన నుచ్చిష్టభక్షణం
బుదుఁగడలదె, బలుచెక్కెరల యుక్కెరలఁగాకి బెంచిన
కారుకూతలుగూయఁ గణఁగకున్న, దున్నపోతుకు యెన్ని
వన్నెలుపెద్దిన బురవగోతులలోనఁ బొరలకున్న

నీచమరుజుని బుధులుమన్నించివేర

లిలిచిననునాని గుణమజూపింపకున్న భూ.

సీ. కలనమామ్రమధుల కొన గనిపాఁడు నొరులకల్మికి దుఃఖ
మొందువాఁడు, సంతతదుర్గ మాచారుడై నగువాఁడు పరు

లబ్ధాధించఁ బొల్పఁడెడువాఁడు, తమ్ములఁజేరుప యత్నము
దలంచెడువాఁడు బుధులతో నైరంబుఁ బూనువాఁడు, పదు
గురుకాదన్న పనులుజేసెటివాఁడు పరధనంబుల కానపడెడు
సుకవిజనములతోఁ బోరఁజూచువాఁడు (వాఁడు
దుర్గతినిజెఁగు నిహపరదూరుడగుచు భూ.

సీ. పరువుపాక్ష జను పౌరుషమణగారు కులముగోదావరి కూల
జరుగు, మహిమనుర్యాదలు మంటలోగలియును చదువులు
సంధ్యలుచట్టువారు, ప్రజలుబుద్ధులు సరలోక సేగును గొ
ప్పలుకీర్తులుతుప్పలెక్కు, ధర్మచూర్ణమునీతి నిర్మూలమై
యుండు సకలప్రతిష్ఠులసన్నగిల్లు

వంశమందాసనోక పాపవర్తనుండు

బుట్టుటనుజేసిబుధులకీ భూమియందు భూ.

సీ. గడియలోపల పెక్కు కల్లలాడఁగవచ్చు నాడినమాటలేద
నఁగవచ్చు, అప్పులుయెగదొచ్చి చెప్పకొవ్వనవచ్చు చుట్ట
లచుల్కఁగాజూడవచ్చు, తనవారసకబాధలఁ బట్టగావచ్చు
మిత్రభూతుకవృత్తి మెలఁగవచ్చు, యెరులకొంపలు మా
పనూహసేయఁగవచ్చు తనయులనైన బోదరమవచ్చు

గాని యమలోక బాధయొక్కటియుఁగదవ

కఠినచిత్తులకదిచేత గాదుసుమ్ము భూ.

సీ. వ్రాసినవ్రాతఁదా వ్రాయలేదనవచ్చు తప్పుజేసుకులోన
దాచవచ్చు, నీతిఁదెల్పఁగబోతె బూతులాడఁగవచ్చు పెద్ద
లుకాదన్న బెనఁగవచ్చు, యింటికేగినవారి నెదిరికొట్టఁగవ
చ్చు కానికూటికి వడిగట్టవచ్చు, పలుగుకొయ్యలమాట
పాటిసేయఁగవచ్చు బుధులవాక్యము త్రోసిపుచ్చవచ్చు

గానికూర్చులు యమభాషునగదాభి

హతులబాల్కకయిండ శక్యం తెనకు భూ.

సీ. శల్లిబందెలమారి తండ్రియవ్వలముచ్చ జ్ఞాతిబహుశ్వేషే
భ్రాతకోపి, మరదలుబహుచండి మానగారవిచేకి యత్త
దుర్గుణగణాయత్తభావ, మరిదితంతరగొట్టుమనసి కోడలు
మంతు భార్యగయ్యాళి నిర్భాగ్యురాలు, చెల్లెలుగడుదొం
గయల్లుడు కూళపుత్తుడు దుర్జయుండు

కూతురుపిపాళి, అందరికి పెద్దనార్మార్గుడరయరాను

యిట్టిపురుషాధముని జన్మమెందుకొఱకు భూ.

సీ. కన్నగానికి జూజగాడుమిత్తుడు మద్యపానవృత్తికి కుల
భ్రష్టుగురువు, పరమలోభికి మలభక్షకుండధివతి గుణహీను
నకువల్లుకొయ్యతండ్రి, ధర్మశూన్యునకు కృతఘ్నుండుచు
ట్టము మొండివానికిదుర్జయుండుకొడుకు, కర్మబాహ్యునకు
కు సంకరకులుండాపుండు దొంగమాండకు లంజతోడునీడ

యగుచునన్యోన్య సంబంధమమరియున్న

యిట్టివారెసిరి గాంచిరీధరితి భూ.

సీ. తండ్రిమాషించి పెద్దలనుతింపని నేల తమ్ములజెరిపినద్దరత్త
మేల, తల్లినిదన్ని బాంధవపూజనంబేల మిత్తునివిడిచిపై
మేళ్లనేల, గురునినిండంచి భూసురులవేడంగనేల బిడ్డనమ్మ
యొకండబెంచనేల, యాశ్రితునటుదోలి యధిరక్షణమేల
వెసిమిటిదిట్లు దైవనుతియేల

యెఱుంగనేరని మూఢులకేమిచెప్ప

తెలియబడవచ్చు యమసభాస్థలమునందు భూ.

సీ. ఊళ్లుదోచుకు రాతిగుల్లుగట్టంగనేల యిల్లుబుచ్చుకు తోటలే

యనేల, ప్రజలబీడించి ధర్మమునేయఁగానేల దాష్టగొట్టి
సువర్ణదానమేల, మాన్యములేకబళించి మఖమునేయఁగ
నేల సాధులఁజెరిపి వైశాంతులేల, బాధులసాముఁపూరించి
భూరియివ్వఁగనేల పురములుగూల్చి గోపురములేల

యిందుకుఫలంబు దేహాంతమందెతవకు

నెఱుకబడుగాక కూశలకేలచెప్ప భూ.

సీ. బురదగోతులలోన బొరలాడుచుండు సారచందనగంధచ
ర్చమేల, పరగల్గ వెంబడి దిరుగుగాడిదికి విశాలమందిర ని
వాసంబులేల, బయలుపుల్లెలునాకి బ్రతికెడుకుక్కకు స
రసాన్నభక్ష్య భక్షణములేల, యడవులచేట్టెక్కి యాడుకో
తికిరత్న సాధాగ్రసీమ సంచారిమేల

మూర్ఖజనునకు సతతప్రమోదకరణ

నాధుసజ్జనగోష్ఠి ప్రసంగమేల భూ.

సీ. పదుగురుమెచ్చి శాబాసునన్నదిమాట నడిమ్యగంబుల జి
క్కునడిసమీట, వ్యాఘ్రసింహముల నుక్కణగించునదివే
ట యాఖిఁఫలోత్కిగమెనతోట, నిండుగాబహు ననులుం
డుననేపేట యిల్లారుగల్లుట యింటితేట, పరులచేసాధింప
బడకయున్నదెకోట పదిమందినడచు చున్నదియబోట

విన్నవారికి హృద్వైయన్నపాట

కన్నవారికి జిత్రమైయున్ననాట భూ.

సీ. కలిమెంతగలిగిన దొలఁగ వాపత్తులు తమరెన్నివిధములదఁ
న్నుకోన్న, తపమెంతగలిగిన తప్పదుకర్మంబు తోచకతమ
రెంతదుఃఖపడిన, చదువెంతగలిగిన వదలదుదారిన్యమూ
రకె తమరెన్ని యూర్జుజనిన, బలమెంతగలిగిన బాయలువ్యా

ధులు తమయమోయ్ యుసాయములనున్న
యనుభవంబులు దప్పించుకొనఁగ శక్తి
గల్గునే న్వామి నీయనుగ్రహముదక్క భూ.

సీ. కలిమెంతయున్న బీకఁదెప్పగావద్దు విద్యయెంతున్న గద్దెం
వలదు, ధనమెంతయున్న మత్తతవహింపగవద్దు దొరత
నంబెంతున్న త్రుళ్లవద్దు, వీర్యంబదెంతున్న విష్టవీరగవద్దు
తపమెంతయున్న కోరికంబులను, బలమెంతయున్న దుర్బ
లున దెంతనవద్దు పృథ్వీలెన్నున్న జెప్పంగవలదు
సాటిఁజెప్పినయీ మాటపాటిజేసి

యన్నమనుజులుబహు కీర్తి నొందఁగలరు భూ.

సీ. వరవంచనాబుద్ధి పాటిసేయగవద్దు విలుధులతోగోష్ఠివిమనవ
ద్దు, యువకాఠికపకార మూహసేయఁగవద్దు అన్యులనివో
క్తులఁడవద్దు. పెద్దలుతగవుజెప్పిన దోయగావద్దు వసుల
బాగును చింతవడిగవద్దు, పలుగుకొయ్యలను చేపట్టియుండ
గవద్దు శివవిష్ణు దూషణల్ చేయవద్దు
యిదియెఱుంగని కూశల కేలచెప్ప

తెలియఁబడవచ్చు యనుసభాస్థలమునందు భూ.

సీ. ఆత్మకన్యావికృత మాన కునకు మరదూషకుండగు కూతు
రుండుదలఁవ, పదయుగతొలనా భావభోజికి దురాచారుఁ
డైదగు శిరస్సెరతుఁడు, విప్రనర్తక్షేత్రవిత్తహానికి య
వరాధియాస గ్రహరవ్రదాత, సతతసంధ్యాకర్త నంత్య
కునకు మహాశతుఁడునో యజ్ఞధీతొపరుండు

యహహయాకలికాల మాహాత్మ్యమరయ
వింతయైదో చెగద ధరాభ్యంతరమున భూ.

నీ. రణభీరువునకు దారుణభయ్యుడై తోచు ప్రబలనంగ్రామవ్రా
వర్తకుండు, నన్యతభాషికి నసహ్యలాపుడై యుండు ఘనత
రసత్యవాక్యవ్రాతుండు, జడమానసునకు ప్రేయడిగాయవ
లెనుండు సరసనికోకి ప్రసంగశాలి, పాపకారికిదుష్ట భావ
నుడై దగు పుణ్యకార్యారంభ బుద్ధిచరితుడ

హాహాయీయుగధర్మంబు లరయదరమె

యిట్టికుమతులె సుజనులనెన్నుచుంద్రు భూ.

నీ. చందనగంధంబు చర్చ సేయుటదొడ్డ బురదదాల్చుదె దున్న
పోతుమేన, బంగరుతగిటిదుప్పటి గప్పగొప్పొనె గంగిరెద్దు
కులేదె రంగుబొంత, రమణీయ రత్న హారముదాల్చుయొకనీ
ఁబవేసకానికి తేవెవింతి పేర్లు, ఘనతరంబగుసాముక్త గణియిం
చవ్రాతిభానె వారకాంతకులేదె భూరిధనము

వై భవంబునకివిగావు వరుసలరయ

అమితదానయశః ప్రతాపములుగాని భూ.

నీ. కన్న విక్షలఁజంపగణగఁజూచినయది తల్లిగాదొకవిషవల్లిగా
ని, తలిదండ్రులకు హాని గలుగజేసినవాఁడు కొడుకుగాదొక
పెద్దపడుగుగాని, తనయులనందందఁ దరమిఁకొట్టెడువాఁడు
తాతగాదొక యమదూతగాని, తమ్ములఁజెరువ యత్నముక్త
జేసితివాఁడు యన్నగాదొక మోలదున్నగాని

తనదుదాయాదులను బోవదలఁవడిని

నరుఁడుగాఁడతఁడు వానకుఁడుగాని భూ.

నీ. కాయంబుమృదుగతి కంకణియెరుగునే పుష్పవాననచీడ పు
ర్వగనునె, పాయనరుచితెడ్డు బద్ధగ్రహించునె తేనెపినిసి
ద్ధితెలియఁగలఁదె, సానచఁదనగంధ సారభ్య మెఱుగునె

నూత్రంబుమాక్తిక శుద్ధిగన్ననె, జలమువాహారశ్శ్రంబు
దెలియ నేర్చునకప్ప అడవియోషధి సత్యమరయగలదె
తులువమానిసి పెద్దలగలిసియున్న

గాని వారిగుణంబులు గాంచగలదె భూ.

సీ. ఎలుకలఁజంపి పిల్లులకుఁ బట్టించి గుల్మదునుమాడి సాశ్వ
ముల కొనఁగి, కప్పలబట్టి నీర్కట్టెలకొప్పించి తేల్లఁబండిం
చి తోడేల్లకిచ్చి, బలుదువ్వలనుదుర్మించి పులులముందటఁ
బెట్టి బక్కల నక్కలపాలుచేసి, ఫలవృక్షవనము కట్టెల
క్రిందజూరిచ్చి పొట్టచేల్కొని యాఁజోతుమేడి

నట్టితమవంటి ధర్మాశ్శు లవనిలొన

గలరెయని మోలకొయ్యలుఁ బలుకుచుండ్రు భూ.

సీ. గడుపిశాచమురీతి నెడపకభక్తించి గ్రామసూకరమట్లఁ గ
దుపుపెంచి, గాడిదెచికిలించు గతినివల్చికిలించి గొప్పయా
బోతులాగున మదించి, ముడికొఁతిలాగున మొకమువిడా
యించి వరఁడుపోలికె యిత్కువలుగవించి, దున్నచొప్పన
పెద్దపిన్నలఁ దొలగించి తలపుచ్చుశునకంబు గతిచరించి

మించితాఁబెద్దనంచు గర్వించియున్న

హీనునకు గీర్తిగల్గునా యెంచిచూడ భూ.

సీ. కొటిల్యమెక్కువ కార్పణ్యమధికంబు మాత్సర్యమురపు
దుర్మదమతగుచు, కోపంబుగాటంబు కూరత్వము ఘ
నంబు గర్వంబులావు ముష్కరతదొడ్డ, దారుణస్వీము
పెల్లు దౌర్జన్యమతిగొప్ప జారత్విమెచ్చు దౌష్ట్యంబుపెక్కు
చాంచల్యగుణము విస్తారంబు నాపల్యమతిమూత్ర మన్యా
యగతినమృధి

గలిగివర్తించు పాపచిత్తులుమాసించి

యెగ్గులెన్నడు రాద్యలసిగ్గుమాని భూ.

సీ. నదమలస్తుశ్య మంశమునకు దౌష్ట్యకారి హీనునిబెద్దగాన
మర్చి, సంతతసాధు నిశ్చలపుణ్యావర్తికి బలుగుగ మూర్ఖుని
భాగ్యఁగూర్చి, బహుధర్మకీర్తి తత్పరునకుదుర్లయాకరుమూ
ర్ఖుఁ దనమునిగానొనర్చి, సగనసౌందర్య లక్షగాకభావరికి
ముష్కరకుమాపుని భర గాఁగుదిచ్చి

అబ్జభవుఁడు తదీయపూజ్యశ్వమెల్లఁ

బనికిరానియ్యడది యేమిపాపమొక్క భూ.

సీ. కొండంతవిత్తంబుఁ గూడఁబెట్టిన నేమి దానహీనుండైన
మాచవుండు, నిఖలవిద్యాభ్యాసనిపుణుండైన నను నేమియమిత
దుర్గర్వాంఘ్రుండైన మనుజుఁ, దురుతరసంపత్తులొదతియుండిన
నేమిదీనరతౌశూన్యుండైన జనుఁడు, బహుకాలమాయువుబ
డనియుండిన నేమి యవకీర్తిభాజనుండైన నరుఁడు

యిట్టివారల గొప్పలనెన్నుచున్న

పురుషునవివేక మెంతనిబొగడవచ్చు భూ.

సీ. చతురంగబల సముద్ధతినిగ్రాలిన నేమి యాసన్నరక్ష నేయని
నికృష్టుఁ, డిద్ధరాతలమంత నేలుచుండిన నేమిబుధులఁగోషిం
చని మూర్ఖచిత్తుఁ, డవ్యదేశంబులు నాక్రమించిన నేమి ప్ర
జామూర్తి బాహి బోవనిఖలుండు, చిరుదుటెక్కెంబులు పె
క్కులొసిన నేమి శరణాగతులను బెంచనిదురాత్ముఁ

డిట్టివారల సాభాగ్యమెందుకొటకు

వీరిఁగొనియాడఁ బోడవస్మారిగాని భూ.

సీ. ప్రభువాఙ్మకొలఁదియే ప్రజలమర్యాదలు పతిశిక్షకొలఁది

యే నతిగుణమ్ము, భాగ్యులుకొలదియే బంధునన్మానంబు
తిండికొలదియే దేహపుష్టి, మాతతీర్పుకొలది కూతురున
డవల్లు నేలమంచికొలది చేలపంట, గురుబోధనాప్రాధికొ
లది శిష్యులతెల్వి తండ్రిసేతికొలది తనయుపృత్తి

గానియెక్కువ తృణమంతగలఁగఁబోదు

తోచకూరకె చింతించిదుఃఖపడిన భూ.

సీ. తిండిపోతుకుఁగూటి తుండయందునెభ్రాంతి దురితాత్మునకు
గురువోహచింత, కామాతురునకన్య కాంతారతాసక్తి
పలుగుకొయ్యకుఁ గానిపనులతిలఁపు, సాపకాకినజ్జ నాపకా
రవిచార మతిహీనగుణికి నీచానురక్తి, కూరచిత్తునకు న
ద్గోస్థిజనద్యేవ మతిధనాకాంక్షి కన్యాయబుద్ధి

బాయవెప్పుడు వారలపాలికర్మ

మెట్టిదియొకాని యెఱుఁగరాదెవరికైన భూ.

సీ. దుర్బుద్ధిబల్లువైనఁ దొలఁగుచుసంపత్తి కృపణ్యామొదవినఁగీ
ర్తిమల్లు, నన్యాయమెచ్చిన నధికారమూడును మదముదట్టి
నఁజనుచూర్దవంబు, జారత్వమెచ్చిన నన్నగిల్లుప్రతిష్ఠ కు
టిలత్వమురువైన గొప్పచెడును, గర్వంబుతరువైన గౌరవం
బుఁదొలంగు ద్రవ్యాసపెల్లెన ధర్మముడుగు

యివియెఱుంగక పర్తించుహీనజనులు

పనికిరాసుందుదురు గడ్డిపరకకైన భూ,

సీ. ప్రభువుమర్ణయుండైన ప్రజలుజేసినకర్మ పతివరకుండైన
భార్యకర్మ, అధానికుఁడు లోభియైన నర్థులకర్మ కరణము
చెడుగైన కాపుకర్మ, తండ్రికుఁ ధికుండైన తనయవర్గము

కిర్మ తల్లినిర్మదుయైన పిల్లకర్మ, క్షీలిచిక్కడేరినచేని
యాతినికర్మ కుటుంబుడైననరుండు కులముకర్మ
గానివారలదుమ్మర్మ గామతలప
యెఱుగనేరకవారి నెగ్గెన్నరాదు భూ.

నీ. కవిజనంబుల కువద్రవము దల్చుటముప్పు బలవంతుతో
వైరపడుటముప్పు, దేశాధిపతిని నిందించ బూనుటముప్పు
గ్రామాధికారితోఁగక్షముప్పు, చెడిచుట్టమింటికిఁజేరబోవు
టముప్పు చెడుగులతోఁబొందు చేతముప్పు, భార్యకుఁజనువి
చ్చి పాటినేయుటముప్పు పదిమందికాదన్న పనులుముప్పు
మొండికొయ్యలమాట నమ్మకొనిబుధులు
పాదుతంటాల పనికడ్డపడుటముప్పు భూ.

నీ. పరమమూర్ఖుండైన సరసాగ్రగణ్యుండు శుద్ధజనుండైన
బుద్ధిశాలి, సంకరకులుండైన సంపూజనార్హుండు యవివేకి
యైన ప్రజ్ఞాన్వితుండు, గడువందయైన పక్రిమశౌర్యధు
ర్యుండు మలభక్షకుండైన మాన్యగుణుండు, పరుషభాష
గుండైన బహువాక్యచతురుండు ధర్మశూన్యుండైన తగవు
యనుచుబొగడిక గాంతురీయవనియెంత (పెద్ద
హీనులైనను వ్యవహారమూనియున్న భూ.

నీ. సాహసాదార్మ్య పౌరుషశాలియాతఁడు పావనవంశసంభవుఁ
డతఁడు, నిఖలవిద్యాభ్యాస నిపుణుఁడతఁడు మహాదానక
శాధురంధరుడతఁడు, అంచిత చతురుపాయజ్ఞుఁ డతఁడు
బుద్ధికుశలుఁడతఁడు పూజ్యగుణుడతఁడు, సదమలకీర్తివి
స్తారుఁడతఁడు భవ్యసరససౌందర్య లక్షుఁడతఁడు
యైక్యసిద్ధాంతిఁ బదిపల్లెలేలుచుండు

నతఁడునర్వజనోత్త ముండనఁగఁబరగు భూ.

సీ. కక్షింభరుని బుధరయోవకుండంచు నతినికృష్ణునిమహా త్యా
గియనుచు, బహుబీజసంభవుఁ బరమపావనుడంచుఁ జంచ
లాత్ముని ధైర్యశాలియంచు, దౌర్జన్యకారిని ధార్మికోత్త
ముడంచుఁ గరివచితుని దయాకరుడలంచు, జారకర్మునివ
రదారవర్జితుడంచు, సుతముఁ ధుని శాస్త్రవేత్తయంచుఁ
గవులుకక్కుర్తి చేతను గడుపుకొలుకు

సన్నుతింతురుమదిలో సచారపడక భూ.

సీ. వండితశ్రేణికిఁ బ్రబలమాత్సర్యంబు ఘనకవీంద్రులకుయా
చనగుణంబు, భాగ్యవంతులకు వైభవమదోద్యోగంబు స
త్కులోద్భవులకు జారవృత్తి, ధరణీసుదులకు సత్కర్మాత్మ
పేక్షత విద్యాధికులకు దుర్విసయగరిమ, నరనాథులకు నీచ
పురుషసాంగత్యంబు తాపసోత్తములకు, దామసంబు

సలువగల్గింపడేని తనస్మహిమఁబొగడఁ

దరమెయెవ్వరికై న యిద్ధాత్రియందు భూ.

సీ. కలిపురుషవ్రత కాశులైదగుమోట పశులగావరులు భూపా
లులైరి, వెదుగుకొంటెలకెల్ల పొడమినగడుతొత్తుకొడుకు
లుదొర్లలైరి గురుతుదనర, జారచోరులు మరాఠారులన్యా
యప్రచారులు ప్రబలులై గేరుచుండి, మాలలుతమ్మల్లు
మంగళ్లునంబులు బలువెజ్జలైరిభూతలమునందు

నొరయ్యాయగధర్మంబు లరయమదికి

విస్మయకరంబులై గనుపించుచుండె భూ.

సీ. పాపురుఛ్చయన్న పనులు పెక్కునరించి పలుమరుపరుష
భావలువచించి, పూటపూటకు మాంసపుంజముల్ కజరిం

చిరనవైభవమున మత్తనవహించి, పలుకొంటెలను ద్దల
జేసిమన్నించి బుధసంగతి కసహ్యబుద్ధిగాంచి, అన్యాయ
మున విత్తమాగ్ధనగావించి పెలుగాడిండిచేయొల్లబెంచి
యించుకొనియు నదవ్వియెఱుగనట్టి
హీనునకుఁబారువము గదెయెంచిచూడ భూ.

సీ. అంగదంగడ చిచ్చమడిగేవేనల్ వేసి కాబులుదెచ్చి పైబా
ర్లుబట్టి, బాబార్లుదుడిచి సవారీలుమాసి గురాలమేపియు
గుడిరాళ్లుద్రవ్వి, పొగచుట్టలంబీల్చి పొగంపుచానలయిల్ల
కావలియుండి యెఱుకొనెప్పి, పశువులగాని తేప్పలుదీసి ముం
డలదార్చి లంబుకుఁబాదంబులొత్తి

పాట్లఁబడిమీఁద దొరయైన యదుధర్మ
నీతిమాగ్ధంబు నడువగానేరగలఁడె భూ.

సీ. ప్రజలనందఱబాధ పదుచు కైబుట్టి యాచకభుల దిట్టియ
వలగొట్టి, సరసమహాక వీశ్వరులకెగ్గులుగొట్టి కొంటెల
నలుగురఁగూడగట్టి, పూర్వప్రవృత్తులు భూమిలోనికినట్టి
పండితోత్తముల రాకుండఁబట్టి, బీకనుమనవిదెల్పిన మా
ర్మొగమునట్టి ప్రజలనంపత్తి గర్వమునదొట్టి
నట్టికూరనృపాలుఁడు గట్టిదనము
దిట్టముగభవ్యకీర్తిచే పట్టఁగలఁడె భూ.

సీ. పలుగుగయ్యాళి దెబ్బలగండుపలుగాడి మాలుగఁబోతు
బల్మాయ లెడి, పిళినిగొట్టుపిన శిపెంకెబొంకులపుట్టచెడు
గు నిక్కులయిక్క చెనఁటినుంకు, టకుబాజుకల్లరి టాటో
టుగడుమోట బండెలపుట్టిలుయందగత్తె, రంతులరాట్టంబు
రవ్వలమూరి తంటాకోరు రంతులరావుముచ్చు

యట్టబేర్తంపు పెండ్లాము నేలుచున్న

నగుచోర్భాగ్యదశయెన్న యొరులనశమే భూ.

నీ. దానధర్మదయావిహీనమానసురాలు సకలమాయావా
దజన్మురాలు, గురుతరాచేక మర్గుణ గణాన్వితురాలు బ
హుజనోపద్రవ సహితురాలు, భూతభేతాళ ప్రభూతభీక
రురాలు సతతాన్యనిందా విచారురాలు, భూరికోపవికార
భారదారురాలు పరజనద్రవ్యా పహరణురాలు

యెన్నయిటువంటి పెండ్లాము నేలుచున్న

పురుషుని యభాగ్యమెంతని బొగడవచ్చు భూ.

నీ. కలుకుమిటారి పూనినతుచేతికటారి బంగరుబొమ్మ క
ప్రంపుడిమ్మ యన్నులతలమిన్న చిన్నినంపెగగున్న గో
ములనడుదీవి గుఱ్ఱమావి, వన్నెలదొంతి మవ్వంపుపువ్వుల
బంతి రతనాలతేట నరాలమూట, పండువెన్నెలసారు బట
మానికపుతీరు వలపులమొక్క మేల్తలుపుచుక్క

యనగించగియున్న చెలిగూడియలరుచున్న

పురుషునియదృష్ట మెంతనిబొగడవచ్చు భూ.

నీ. గమగమవచ్చు చక్కనిమల్లెపూచెండు తమ్మినాల్గొమ్మ
చే నిన్నువెండు, నిగనిగలాడు బల్సాగను కల్వనరంబు
రంగారు బంగారు బొంగరంబు, చకచకలీను మాసకెపుతీ
రు సలాకనీటొవ్వు పిప్పవన్నీటివాక, మిలమిలమొలుయు
క్రొమ్మించుమించులతీరు తలతలల్జూపు ముత్యాలకోవ

యెన్నయిటువంటిలే యన్నుమిన్నదొరకు

మున్నునిన్నునుతుల్ గొన్నయన్నరునకు భూ.

నీ. చిరతరసాభాగ్య గరిమపాశ్వతిలి వరభోగముకచ్చి త

రుణిబోలి, బహుతరోత్కృష్ట సంపదనిందిరనుబోలి చతుర
మంజూక్తి భారతినిబోలి, రూపవిభ్రమ కళాగూఢినిరణిబో
లి సంతతక్షమను భూకాంతబోలి, భూరిపాతివ్రత్యమున న
రుగధతిబోలి భూతినంతానాప్తి నదితిబోలి

చేలగుచున్నట్టి యిల్లాలుగలిగెనేని

పురుషమణి పుణ్యమెంతని పొగడెవచ్చు భూ.

సీ. నుదతులమురి పెంపు సొలపుపాటలకును ననబొండ్లచిన్నారి
నగవులకును, మగువలగడితంపు సొగసుచెవులకును యు
విదలగడువెంత యొప్పులకును, చిలుకలకొల్కుల చిన్నెవ
న్నెలకును నతివలదద్ద యొయ్యారములకు, మెలతలనీటాకు
మేలుకోపులకును చెలియలబలితంపు చెలువములకు

బలునిరాబారి పెద్దలేవలసిత్తోలి

జక్కిరనివించు యెరులకుఁజెప్పనేల భూ.

సీ. భామలచెలువంపు మోముఁదమ్ములకును నబలలేజెక్కు
బద్దములకు, కాంతలసిద్ధెంపుఁ గెచ్చిగుబ్బలకును నంగనా
మణుల నూగారులకును, కలసింతకంతుల కమ్మవాతెఱుకు
నుందరాంగుల వాలుఁజూపులకును, పల్లవపాణుల మెల్లని
డలకు మందయానలముద్దు మాటలకును

గాంచివులకించి ధృతినంచలించకుండ

నిలువఁగాశక్యమానె యానలువకైన భూ.

సీ. ఒకమారుచాసంత పికవిధూకాక లీధ్వనిఁదృక్కుంత నా
దములమించి, యొకమారునిర్మల ప్రకృతశరశృండ్ర చం
ద్రికా రుచిరహాసములనెరపి, యొకమారునిశితదర్పక భను
జ్ఞానముకి శరజాలనిభకటాక్షములనించి, యొకమారురత్న

కందుకి చారు కుచలనత్కాంతు లొక్కించుక గానుపించి

తరుణులెంతటి ధీరులధైర్యమెల్ల

జూరగొందురు కిన్నెత్తిజూచిరేని భూ.

సీ. ఒకమారు కెమ్మావి యొరపురాణింవంగ నూటిమీఱఁగ
చిన్నిపాటపాడి, యొకమారుఁగుబ్బల యుబ్బుననడలిన ప
యిటమెల్ల నె పొందుపడఁగఁదిద్ది. యొకమారుగడిసెంటు టో
య్యారములు దోషఁగిలకిలనానుచు నన్వలనుజొక్కి, యొ
కమారుతేనియ లుట్టిపడ్డటువలె కలివిలిముద్దు పల్కులవఁ

చెలియరీతి పురుషుల జితములను

(నర్సి

గరుగజేతురు భృత్యులు గాఁగతమకు భూ.

సీ. అన్నదమ్ములు కర్మ ననిమొత్తుకొందురు అక్కచెల్లెందు
హాయనుచునుందు, చుట్టాలపదుగురు చుక్కఁగాజూతు
కుతల్లిలోలోపల ద్రుళ్ళునుండు, ప్తినారలుచాల చప్పట్లు
గొళుదురు వదిలెగారులుదెప్పిగదుముచుందు, యిరుగుపొ
రుగుల నరు యిండ్లకురానీగు పెండ్లిండ్లకె నను బిలువలె

శ్రీహరీదొంగ తనమొంత చెడ్డతప్పు

(వరు

యెంచఁగా నాడుదానికి యేదిలేదు భూ.

సీ. తలకిందుగాను వేదముఁజెప్పఁగావచ్చు బహుమంత్రసి
ద్ధులుఁ బడచువచ్చు, సకలశాస్త్రములు పఠనంగించగావ
చ్చు తీర్థయాత్రానక్తిఁ దిరుగవచ్చు, సతతోపనాన నిష్ఠ
లుగాంచగావచ్చు సర్వపురాణముల చదువవచ్చు, స్మృతగీ
తాదులన్నియు నేరఁగావచ్చు సఖలగారుడవిద్య లాడవచ్చు

గానిదారిద్ర్యభాధ యొక్కటియుఁగడువ

శక్తిఁగలుగదు యేలాటిజనునికైన భూ.

సీ. క్షీణనాథుచేత తాజీవజెందగవచ్చు బుధులచే మన్నన
బొందవచ్చు, జనులలోబహు యోగ్యుడను పించుకొనవచ్చు
బుధులలోపలఁ గొప్పబొందవచ్చు, జ్ఞాతులచేమహా
స్తవముఁజెందగవచ్చు కులములోఁబెద్దయై మెలఁగవచ్చుఁ
బరులచేఁబాదముల్ పట్టించుకొనవచ్చు వీరులలోభ్యాతి వె
నవనిలోపలయెట్టివాఁడైనగాని (లయవచ్చు
యంచితంబుగ పదికానుఁబ్బియున్న భూ.

సీ. ఉదయాస్తవయమల నొగిసిద్రోగనవాని బలవరుకొం
డెములోఁబలుకువాని, సతతంబుపరుషభవలు వచించెడి
వాని యన్యాయవర్తనుండైనవాని, బహుగుణాన్వితయైన
భార్యగూడనివాని మలినదాసీ కీడ్చినలుపువాని, కొఱగా
నిసంకరకలుల గూడెడివాని కానికూళ్లకు వడిగట్టువాని
క్షీణియిటువంటి దనునిలక్ష్మీకటాక్ష
మూసదరయఁగ యంచుకంతైనగాని భూ.

సీ. తనుదాను నుతిఁజేసుకొనెడువాఁడొక మూర్ఖు వలదన్నవ
నిసేయువాఁడు మూర్ఖు, పలుగుపెద్దాముఁ జేపట్టువాఁడొ
కమూర్ఖు చాడిచెప్పఁగి బూనువాఁడుమూర్ఖు, తనకన్నఘ
నుఁడులేడనెడు వాఁడొకమూర్ఖు వనితకుఁబన్దు విచ్చువాఁ
డుమూర్ఖు, కొఱగానివారల గూఁడువాఁడొకమూర్ఖు వ
లుగాకివలె ప్రిలువాఁడుమూర్ఖు
దనరితనవాండ్రి జేసినతప్పువనికి
మోదమలరెడు వాఁడొకమూర్ఖు నుముక్తు భూ.

సర్వయోద్యోగికిఁ బూర్ణాయావదిసున్న కుటిలచిత్తునకు న
స్థిసున్న, పాపచిత్తునకుఁ బరమార్థపదిసున్న కూకా

తమనకు సాధుగుణమునున్న, నజ్జనద్యేషి కీర్తననహాయ
మునున్న జ్ఞానహీనునకు మోక్షంబునున్న, ధర్మహీనునకు
నుత్తమలోకగతినున్న కామాంధునకుఁ బుణ్యకర్మనున్న
బహుమరాచారుడై బరంగుచున్న

జనునకిద్ధరమా కటాక్షంబునున్న భూ.

సీ. వచ్చినయపకీర్తి చచ్చినపోవడు తీర్చిపుచ్చుగ నప్పతీర
దెప్పుడు, చేసినకర్మంబు చెల్లదుకుడువక చావుదప్పదు
యెంతజపిసియున్న, దేహంతమునగాని తెలియపుడనపా
ట్లుజననిందకంటెనుచావుమంచి, దైవంబుతన్ను మాత్రమే
బోచుచుండడు పదుగురుమాట తప్పదుధరితి

యెంతబలువైనదొర నాశ్రయించియున్న

గలుగనేరదు భాగ్యహీనులకుమేలు భూ.

సీ. తనవారులాతివారని భేదమరయఁడు దివిరియాపదల నొం
దించుటకును, శత్రుమిత్రులయందు సమమైనబుద్ధిగాక్షిం
చుచుభంగించిఁజెరుపుటకును, ఉపకారివపకారి నొకరీతిఁగాఁ
జూచి గావించునెంతటి ఘాతయైన, గురువునుదైవ మేకో
భావమనుకొని దొడరిచేయును యెంతదోహమైన

అనుచురీతి జనులుతన్నాడుకొనఁగ

బ్రతుకుమనుషుండు జీవచ్ఛవంబుగాఁడై భూ.

సీ. పెద్దలెవ్వరుపేరఁ బిలిచిమాటాడకు భార్యయెప్పుడు తూల
బలుకుచుండు, బంధువునలుగురు పాటిసేయఁగఁబోరు
నవారలంత చీయుచుచుందు, పరమార్థసాధ నోపా
కర్మమడంగు నిల్లుకొల్పునుఁగూడ గుల్లయగును, అం
దినవార లందఱుతేలికబట్టి బల్గెగ్గిలు గొట్టుచుం

తననిలోపల జారత్వమరయహాని

యెంచిచూచిన బురుషునికేదిలేదు భూ.

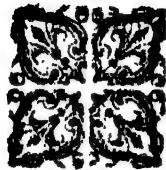
1. పిశ్యచూర్యలకు మః ప్రీతిగామెంగుచు గురువులపైభక్తిఁగూడుకొలిపి పెద్దలగనిచాల ప్రేమపూజింపుచు దీనులఁబోషించి తెలువెఱింగి, బంధువిధేయుఁడై బహుజనమిత్రుఁడై సాధుసజ్జనగోష్ఠి నలుపుచుండి, పరకాంతలనుమాతృభావంబుఁగాఁజూచి సంరతధర్మవ్రతాదుఁడగుచు

మెంగుచున్నట్టి వాఁడెవోదలవ భవద

ఖండ కారుణ్యమునకుఁ బాతుఁగిండునుమ్ము

భూరిమకు నాన గోలంకపురనివాస

మదనగోపాల రాధికా హృదయగోల.

—అంధ్రభాషావిలాసిని—

—:0:—

ఇదియొక తెలుగు మానవత్రిక,

వత్రికాధిపతి, కావ్యనిధి,

శ్రీ చెలికానిలచ్చారావుగారు

ఇందు సుప్రసిద్ధకవులు రచించిన పద్యకావ్యములు,
కావ్యములు, నాటకములు, శతకములు, పూర్వకవుల
ప్రతిగ్రంథములగు పురాణప్రభృతులు ప్రకటింపబడు
చుండును.

సంవత్సరమునకు చందా 2—0—0 లు మాత్రమే.

—

వలయువారు, కార్యదర్శి,

అంధ్రభాషావిలాసిని కార్యస్థానము

హిరణ్యకశిపూ

13494